

ЖАНРОВІ ВИМІРИ ПОЕЗІЇ «БУ-БА-БУ»: ФУНКЦІЇ ЗАГОЛОВКІВ І ПІДЗАГОЛОВКІВ

GENRE DIMENSIONS OF «BU-BA-BU» POETRY: FUNCTIONS OF TITLES AND SUBTITLES

Кривенко С.М.,

orcid.org/0000-0001-5497-1927

кандидат філологічних наук, доцент,

в.о. завідувача кафедри української мови, літератури та культури

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У статті досліджено жанрову специфіку поезії літературного угруповання «Бу-Ба-Бу». Встановлено, що Ю. Андрухович, В. Неборак, О. Ірванець не тільки представили широкий спектр жанрів, жанрових різновидів, а й значною мірою подбали про їх розпізнання, винісши жанрову рецепцію в заголовки та підзаголовки. Наголошено на творчо-психологічних передумовах цього самовияву – цілеспрямованого жанрового пошуку, до якого вдається митець з метою віднайти для втілення своєї теми потрібний жанр, який слугував би йому або читачеві першою орієнтацією до сприйняття. Запропонований автором жанр налаштовує реципієнта на оптимальне сприйняття, акцентуючи на сутнісних характеристиках твору. Висвітлено важливість комунікативної спрямованості жанру, яка допомагає його ідентифікувати і тлумачити, налаштовує на діалог між автором і читачем. Читач постає безпосереднім учасником комунікативної взаємодії, оскільки до нього звернені апеляції автора, що очікує на емоційну реакцію. Характер цього діалогу визначає вже сама назва гурту «Бу-Ба-Бу», налаштовує на жанрові очікування, пов'язані з «Енеїдою» І. Котляревського, естетикою сміхової, карнавальної культури. Сучасні українські поети були уособленням тих осіб та соціальних груп, які відмежувалися від політичного та культурного колоніалізму задля формування власної самосвідомості, подолання його наслідків.

Заголовки і підзаголовки засвідчують не тільки жанрові ознаки з орієнтацією на специфіку висловлювання, а й називають адресатів, обставини, часопросторові координати, способи взаємодії, за яких відбувається комунікація. Вони демонструють читачській аудиторії різну соціально-психологічну і творчу проблематику.

Проаналізовані поетичні твори Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця підтверджують розширення жанрового арсеналу, який охоплює літературно-мистецькі явища різних епох минулого, а також зразки авангардної поезії, літератури постмодернізму, суміжних видів мистецтва сучасної доби, їх поєднання в одне ціле. Таке зчеплення жанрів засвідчує багатогранність твору, спонукає до нешаблонного прочитання. Жанровий синтез є свідченням змін у системі категорій нової поетики, яка вільна від дотримання жанрових канонів і фокусується на комунікативних можливостях жанру.

Ключові слова: «Бу-Ба-Бу», жанр, Андрухович, Ірванець, Неборак, заголовок, підзаголовок.

This article examines the genre-specific features of the poetry produced by the literary group «Bu-Ba-Bu». It establishes that Yurii Andrukhovych, Viktor Neborak, and Oleksandr Irvanets not only introduced a wide range of genres and subgenres but also contributed significantly to their recognition by incorporating genre markers into the titles and subtitles of their works. The study emphasizes the creative and psychological prerequisites for this form of self-expression – a deliberate search for genre undertaken by the artist to identify an appropriate form for conveying a given theme, serving as an initial point of orientation for both the author and the reader. The genre specified by the author guides the reader toward optimal reception by highlighting the essential characteristics of the work.

The article further underscores the communicative function of genre, which facilitates its identification and interpretation and fosters a dialogue between author and reader. Here, the reader emerges as an active participant in communicative interaction, with the author's appeals aimed at eliciting an emotional response. The nature of this dialogue is already suggested by the name of the group itself, «Bu-Ba-Bu», which evokes genre expectations associated with Ivan Kotliarevskyi's *Eneida* and the aesthetics of laughter and carnival culture.

Contemporary Ukrainian poets are portrayed as representatives of those individuals and social groups who sought to distance themselves from political and cultural colonialism in their efforts to forge a new self-awareness and overcome its consequences.

Titles and subtitles in Bu-Ba-Bu's poetry reflect not only genre characteristics corresponding to the specifics of expression but also indicate the intended audience, circumstances, spatiotemporal coordinates, and modes of interaction in which communication occurs. They present the readership with a range of social, psychological, and creative issues.

The analysis of the poetic works of Andrukhovych, Neborak, and Irvanets confirms an expansion of the genre arsenal, encompassing literary and artistic phenomena from various historical periods, as well as examples of avant-garde poetry, postmodernist literature, and related contemporary art forms, which they synthesize into a coherent whole. This fusion of genres reveals the multidimensional nature of their works and encourages unconventional readings. Genre synthesis stands as evidence of transformations within the category system of new poetics – one that abandons strict adherence to traditional genre conventions and emphasizes the communicative potential of genre.

Key words: Bu-Ba-Bu, genre, Andrukhovych, Irvanets, Neborak, title, subtitle.

Постановка проблеми. Категорія жанру є однією з ключових в осмисленні природи різних мистецьких явищ, зокрема творів художньої літератури. Кожна епоха, кожне покоління митців приміряє на себе ті чи ті жанри, випробовує їх, перевіряючи на життєздатність. Жанри зумовлені певними об'єктивними категоріями. Вони зароджуються і «зростають» у певну історичну епоху, набувають сталих ознак, зазнають змін і зникають. Вони не є довільною вигадкою митця, стандартною, чітко окресленою схемою, за якою можна легко написати художній твір. Не існує жанру, в якому можна було б відобразити абсолютно все. Митець цілеспрямовано вдається до жанрового пошуку з метою віднайти для втілення своєї теми потрібний жанр, який слугував би йому або читачеві першою орієнтацією «щодо змістово-композиційної «рамки» твору» [11, с. 39]. Саме жанр налаштовує реципієнта на оптимальне сприйняття твору, акцентуючи на його сутнісних характеристиках. Суттєво посилює порозуміння між автором і читачем вказівка на жанр у заголовку чи підзаголовку твору.

Поезія літературного угруповання «Бу-Ба-Бу» представлена великою кількістю жанрів. Юрій Андрухович, Олександр Ірванець, Віктор Неборак у 80–90-х роках ХХ століття, органічно поєднавши в своїх поетичних текстах риси бурлеску, балагану, буфонади, примірявши на себе естетику сміхової, сатирично-пародійної, народно-карнавальної культури, стильову палітру напрямів і течій різних епох (класицизму, бароко, романтизму, модернізму, футуризму, авангардизму, постмодернізму) не тільки представили широкий спектр жанрів, жанрових різновидів, а й значною мірою подбали про розпізнання жанрів та сприйняття текстів за допомогою жанрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці Н. Білоцерківець [4], Т. Гундорової [6], В. Моренця [14], Н. Філоненко [20; 21; 22], Н. Хомечі [23; 24], Г. Черниш [27; 28] та ін., що присвячені дослідженню різних питань проблематики і поетики, стильового новаторства, особливостей мовотвору, внеску літутруповання в українську літературу кінця ХХ – початку ХХІ століття, не охоплюють широкого кола жанрової проблематики, зокрема жанрових визначень у назвах творів та жанровизначальних підзаголовків. Загалом цей важливий компонент художнього твору став предметом наукового інтересу у дослідженнях багатьох літературознавців і мовознавців, зокрема Т. Желтоногової [8], А. Мойсієнка [13], А. Рубан [18], Л. Скорини [19], Н. Чамати [25; 26], М. Челецької [27], Л. Юлдашевої [30] та ін.

Метою пропонованої розвідки є вивчення специфіки і поетики системи жанрів і жанрових форм поетичного доробку літературного угруповання «Бу-Ба-Бу», зокрема аналіз жанровизначальних заголовків і підзаголовків.

Виклад основного матеріалу. Чисельність поезій із системною настановою автора на їх жанрову рецепцію заголовку в поетичному доробку Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця доволі велика. Також орієнтиром до первинного сприйняття змісту і форми поезії чи циклу, своєрідною їх жанровою «вивіскою» [7] слугує жанровизначальний підзаголовок. Ю. Андрухович у назви та підзаголовки поезій виносить такі жанри, як пісня, романс, благання, балада, мадригалик, промовляння, етюд, патрет, сценка, сонет, начерк, елегія, станси, фотоетюд, хроніка, подорож, ламентация, лист, веснянка, похвала, станси, хроніка, арія, дискусія, піснь. У поезії О. Ірванця в назвах і підзаголовках представлені жанри пісенька, пейзаж, реквієм-скоромовка, наслідування, пісня, балада, напис, сонетоїд, присвята, гімн-ода, ода, вірш, відкритий лист, величальна, верлібр, варіація на тему оголошення, фантазія, спогад, короткий лист, листівка, паліндром, диптих, міні-мініатюра, коломийки, сатирески. Багатство та оригінальність жанрового пошуку засвідчують назви та підзаголовки творів В. Неборака: віршоване шоу, фантазія, автопортрет, сонет, відеокліп, листи, монолог, промова, римейк, епос, елегії, пісенька, ноктюрни, варіація, промовляння, з'ява, балада, виступ, свідчення очевидця, плач, ламентация, сонетище, портрет. Жанрову палітру поетичного доробку митців значно доповнюють ті їх твори, які не мають жанрових номінативів у назві чи підзаголовку або ж взагалі представлені без заголовків. Та навіть із огляду на наведені вище назви та підзаголовки поезія «Бу-Ба-Бу» видається достатньо жанрово розмаїтою. Перелік жанрів і жанрових різновидів становить цілий комплекс, об'єднаний певними спільними ознаками, що ускладнює їх диференціацію та систематизацію.

Наявні в науковій літературі класифікації жанрів і жанрових різновидів досить різні, мають неоднорідну основу (Т. Бовсунівська [5], Ю. Клим'юк [10], Н. Копистянська [12]). З огляду на це, доволі важко охопити всі наміри й сподівання поетично розмаїтого письменства та читацьких очікувань. Критерії, за якими їх можна класифікувати, є доволі різні: за походженням і життєвим призначенням вторинні (літературні) і первинні (побутові), формою, розміром, інтенціями автора, ефектом, тематикою, а також суміжні з іншими видами мистецтв, синкретичні, перформативні,

імперативні, позажанрові, жанрові модифікації тощо. Однією з ознак, передбачуваних як жанрова, є комунікативна спрямованість. Кожен жанр має свою комунікативну природу, яка допомагає реципієнтові його ідентифікувати і тлумачити. Він спрямований на діалог із читачем, автором, позалітературними реаліями і може виявлятися по-різному. Ю. Андрухович сам засвідчує характер прямого діалогу із «слухачами», коли ти «щось читаєш зі сцени, і це їм подобається» [3, с. 48]. Тут слухач постає безпосереднім учасником комунікативної події, оскільки саме до нього звернені апеляції автора, що очікує на емоційну реакцію публіки. Характер цього діалогу визначає вже сама назва гурту «Бу-Ба-Бу», що налаштовує на оптимальний узус і рецепцію, пробуджує в читача жанрові очікування, пов'язані з «Енеїдою» І. Котляревського, естетикою сміхової, сатирично-пародійної, народно-карнавальної культури, прийомами балаганних, ярмаркових дійств тощо. У цьому випадку спостерігаємо комунікативну ситуацію непрямого впливу, об'єкт адресації невизначений, умовний, а твір спрямований до значно більшої аудиторії.

Як і завуальована бурлескно-травестійна манера «Енеїди», так і провокативно-епатажна, задержувато-дратівлива поезія бубабістів із алюзіями на текст-реципієнт зачинателя нової української літератури мали коло своїх адресатів. І. Котляревський запропонував українському читачеві у вигляді бурлескного епосу продуману політичну концепцію, закликаючи їх «знайти нові форми саморозуміння» [17, с. 223], а «Бу-Ба-Бу» виступили колективними акторами тих осіб та соціальних груп, які відмежувалися від політичного та культурного колоніалізму задля формування власної самосвідомості, подолання наслідків постколоніалізму, травматичного досвіду минулого. З огляду на самоназву, яка актуалізує характер сприйняття постаті, епохи та мистецьких явищ, видається можливим говорити й про діалог трансісторичного порядку, який стимулює національно-культурне пробудження, слугує уроком для осмислення в новітній українській літературі. Поети «Бу-Ба-Бу» доволі вдало використали цю предметну зорієнтованість на жанр, наблизивши його впізнаваність до читача з метою налагодження продуктивного діалогу з ним. Про комунікативну спрямованість низки поезій сигналізують читачській аудиторії жанровизначальні заголовки і підзаголовки, налаштовуючи на відповідне сприйняття. Промовляння, лист, напис, відкритий лист, короткий лист, листівка, листи, монолог, промова, виступ, дискусія, свідчення

очевидця містять орієнтацію на комунікацію з «іншим». У поезіях «Промовляння самотній», «Дискусія з червономовцем», «Листи в Україну», «Сеанс спіритизму (балада, проспівана Кости́ком Москальцем)» Ю. Андруховича, «Лист крізь ніч», «Відкритий лист до прем'єр-міністра Канади Браяна Малруні та генерал-губернатора Романа Гнатишина від трудящих колгоспу «Шлях Ілліча» (закреслено) «Шлях Ільковича»», «Лист до сержанта Пономаренка», «Листівка з італійським краєвидом для Іздрика», «Лист до Т. Г. Шевченка, українського письменника, революціонера й демократа», «Короткий лист до Олесі», «Лист до Інни Д.» О. Ірванця, «Лист», «Листи, знайдені у пляшці з-під львівського пива» (цикл), «Монолог з псячого приводу», «Промовляння після Майдану», «Лист Торвіка Боракне», «Промовляння до коханки», «Свідчення очевидця», «Лист до Малковича», «Ще один лист (в Україну – з Півдня)», «Промовляння до кішки» В. Неборака в заголовках указуються не тільки жанрові ознаки з орієнтацією на специфіку висловлювання, а також адресати, обставини, часопросторові координати, способи взаємодії, за яких відбувається комунікація. В наведених назвах поезій жанроформування унаочнюють для читачької аудиторії різну за своєю природою соціально-психологічну і творчу проблематику. Різноманітність жанрового пошуку, заснованого на комунікативних намірах, засвідчена й у віршах «Пісня мандрівного спудея», «Благання мартопляса», «Нашіптування з віків» Ю. Андруховича, «Любись!», «Українсько-німецький розмовник», «Інфінітив», «Ода гривні», «Юркові, самому собі й Вікторові. Саме в такій послідовності», «Юркові, самому собі й Вікторові II», «До О. Р.», «Вірш до рідної мови», «Короткий вірш про кінець світу», «Два нежданих верлібри» О. Ірванця, «Богемна ляментация», «Оголошення», «Прощання з гуру», «На відхід Павла Попроцького (Троцького)», «Конфіденційна розмова» В. Неборака. Проте їх заголовки ілюструють, що в жанровому пошуку орієнтація на жанрові сподівання читача змінилася. Йому було запропоновано очікування досі невідомих поетичних інтенцій, зорієнтованих на оновлену картину світу, поетичну естетику, що оформилися в нові жанроутвори. Відрефлексовуючи ці установки в нових жанрових формах, поети привертають увагу читача, загострюють його інтерес до творів рекламною, закличною, пародійною, грою з читачем і текстом, карнавальною стихією та іншими прийомами («Романс мартопляса», «Любовний хід по вулиці Радянській», цикли «Кримінальні сонети

(Історії, підслухані в корчмі Макольондри)», «Цирк «Вагабундо»», «Ярмаркові патрети» Ю. Андруховича; «Пісні східних слов'ян», «Eine Kleine Nachtmuzik», «Уроки класики», «(З народного-ого)», «З «Орієнтальної поеми»», «Шевченко править Україною», «Золота рибка» О. Ірванця; «Реставрація», «Лист Торвіка Боракне», «Монолог з псячого приводу», цикли «Генезис літаючої голови», «Епос про втрачені окуляри», «Початок нової ери (Злодійська балада)», «Карколомні перевтілення» В. Неборака). Означені інтенції мають кілька рівнів: частина їх спрямовані до природи жанру, концепції художніх творів, їх композиції, специфіки текстів, системи образів, інша – відсилає до різних контекстів, актуальних для сьогодення, національних традицій, літературного процесу, творчої індивідуальності котрогось із поетів. Зіперті на досвід власної поетичної практики або на наслідування загальновідомих чи чужих взірців, вони підштовхують читача до звичного для постмодерністських текстів прийому – максимальної упізнаваності жанру. У окремих назвах поезій, їх підзаголовків виразно закріплено жанровий узус – благання, промовляння, подорож, ламентация, листи, присвята, відкритий лист, величальна, виступ, свідчення очевидця, плач, автопортрет та ін. Такі номінації увиразнюють жанрову спрямованість творів, наповнюють авторський вислів вказівкою на розгорнуте сприйняття всього тексту. Вказівки на оптимальний узус і рецепцію в назвах допомагають читачеві зорієнтуватися й у складному процесі жанрового пошуку, який чи звернений в минуле до нетлінної класики, чи до постмодерних тенденцій, чи до їх комбінації, зумовлений прагненням до поетичних експериментів, еkleктики, міждисциплінарності, як наприклад, в поезіях «Три балади», «Нові етюди будівель», «Липневі начерки подорожного», «Козак Ямайка» Ю. Андруховича; «Ода гривні», «Реквієм-скоромовка», «Травнева балада», «Сонетоїд», «Український паліндром» О. Ірванця; «Літаюча голова. Виробничий автопортрет», «Бубон (сонет, виголошений Літаючою Головою)», «Автопортрет на тлі повернення в Київ», «Епос про втрачені окуляри», «Три елегії», «Ноктюрни з таємничими рослинами», «Богемна ляментация», «Лютневі елегії», «Сонет з рудим котом», «Етюд зі снігом» В. Неборака.

Згадане тяжіння до експериментів, еkleктики, міждисциплінарності, негация поетичної класики призвели до стирання жанрових меж, появи нових варіацій. «НАМ РИТМ ОСТОЧОРТІВ» – емоційно пояснював читачам В. Неборака у своїй поезії «Карколомні перевтілення!» їх бубабіст-

ське поетичне кредо [15, с. 14]. У пошуках свободи творчості вони поставили під сумнів і статус жанру. Окремі канонічні жанри, такі, як ода, гімн, сонет, поема, романс, елегія, балада та інші, втратили деякі структурні елементи, що властиві їх «вічним» взірцям, зорієнтовані на готові, успадковані форми художнього цілого. Ж. Дерріда «закони жанру» потрактував як форму словесної несвободи, яка має бути подолана. Він хоч і не заперечував категорію жанру, однак убачав у ній один із механізмів насилля та обмеження свободи суб'єкта, а її основною властивістю вважав постійну мінливість, невловимість [31, с. 225]. Прикметно, що й автор першого твору нової української літератури І. Котляревський знехтував жанровими канонами, написавши «Енеїду» в бурлескно-травестійній манері. Зростання скепсису до жанру помітне й у творчості старших сучасників «Бу-Ба-Бу» – поетів-шістдесятників, зокрема І. Драча («Балада про цинкове відро», «Балада золоті Цибулі», «Балада про випрані штани», «Балада про ступу» тощо). У «Бу-Ба-Бу» найвиразніше процеси жанрової деканонізації означилися в поезіях «Три балади», «Елегія післяноворічного ранку», «Елегія шістдесятих», «Елегія сусідських облич», «Стихії (Мадригалик)», «Піснь про пана Базя», «Ляментация, або плач Патріарха на святе Різдво р. Б. 1992», циклів «Станси», «Фотоетюди», «Кримінальні сонети (Історії, підслухані в корчмі Макольондри)» Ю. Андруховича; «Ода гривні», «Реквієм-скоромовка», «Травнева балада», «Тамбурна балада», «Сонетоїд», «Турбация мас: (Гімн-ода, Бу-Ба-Бу)», О. Ірванця; «Літаюча голова. Виробничий автопортрет», «Бубон (сонет, виголошений Літаючою Головою)», «Автопортрет на тлі повернення в Київ», «Епос про втрачені окуляри», «Три елегії», «Богемна ляментация», «Лютневі елегії», «Сонет з рудим котом», «Етюд зі снігом», «Початок нової ери (Злодійська балада)» В. Неборака. Часом забезпечення відповідного сприйняття твору читачкою аудиторією здійснюється авторами у своєрідний для жанрових найменувань спосіб, що виявляє розмір, невимушеність, легковажність, грайливість (пісенька, мадригалик, віршик, мініатюра, міні-мініатюра, короткий вірш, короткий лист, сценка, сатиреска, сонетище), чи іронію, пародію, удавану помпезність, величність (піснь, гімн-ода).

«Злам» тоталітарного устрою, регламентації суспільної свідомості позначилися й на трактуванні поетичної предметності: пошуки свободи, її осмислення спричинили й руйнування канонів – проблемно-тематичних, жанрових, естетичних, як, наприклад, «Кримінальні сонети (Історії, під-

слухані в корчмі Макольондри)» Ю. Андруховича, «Ода гривні» О. Ірванця чи «Бубон (сонет, виголошений Літаючою Головою)» В. Неборака. Удокладнюють характер жанрового очікування, зацікавленості й назви творів та підзаголовки до них, в яких жанри сигналізують про спорідненість характеру виконання з жанрами суміжних мистецтв, зокрема живопису: цикли «Етюди будівель», «Нові етюди будівель», «Ярмаркові патрети», «Липневі начерки подорожнього», поезії «Етюд серпня», «Етюд неспокою», «Вуличний етюд», «Етюд з воронами», що належать до циклу «Фотоетюди» Ю. Андруховича; «Пейзаж з вікна казарми» О. Ірванця; «Літаюча голова. Виробничий автопортрет», «Автопортрет на тлі повернення в Київ», «Портрет мами на тлі її шістдесятиліття», «Етюд зі снігом» В. Неборака.

Значний масив жанровизначальних назв та підзаголовків поезій вказують на спорідненість характеру виконання з жанрами музичного мистецтва: «Пісня мандрівного спудея», «Романс мартопляса», «Арія Олексі Розумовського», «Піснь про пана Базя», Ю. Андруховича; цикли «Три пісеньки американського солдата», «Пісні східних слов'ян», поезії «Багатообіцяюча пісенька», «Пісня австралійського аборигена», «Депутатська пісня», «Прощальний романс» О. Ірванця; назва циклу «Ноктюрни з таємними рослинами» та поезія «VIII. Вій. Варіація, що до нього входить», поезії «I. Фантазія метро (Фарба це ще не простір ти спробуй все ж прорубати...)», «III. Фантазія метро (Це тіло це вбивство це привид це вішалка...)», «Пісенька про Лялю-бо», «Рок-н-рол "Олеся" В. Неборака та ін. У доробку митців є назви поетичних циклів, віршів, підзаголовків жанрові означення яких суміжні з творами театрального мистецтва (цикли «Батальні сценки», «Три поверхи вертепу», поезія «Дидактична вистава в театрі Богуславського» Ю. Андруховича), мистецтва красномовства («Дискусія з червонимовцем» Ю. Андруховича Лапання раків (Промова), «Монолог з псячого приводу», «Промовляння після Майдану», «Промовляння до коханки», «Промовляння до кішки» В. Неборака).

Окремі жанрові номінативи бубабістів є своєрідною даниною часові. Поети вдаються до традиційної для постмодерністської естетики прийомів змішування, міксеризації видів мистецтва і жанрів. Трапляються такі авторські жанрові самовизначення в назвах і підзаголовках поезій як, наприклад, віршоване шоу, фотоетюд, відеокліп, римейк (цикл «Фотоетюди» Ю. Андруховича,

«Генезис літаючої голови (віршоване шоу)», «Детектив (відеокліп)», «Скала (римейк)» В. Неборака). Останні слугують прикладом інноваційно продуктивних жанрових пошуків, творчих експериментів, спрямованих на оновлення жанрового репертуару. Зокрема, з цього погляду привертає увагу прикметною жанровою палітрою поезія «Піснь про пана Базя (3 рекламного відеокліпу матримоніальної фірми «Базилевс»)» Ю. Андруховича. Назва твору, а також жанровизначальний підзаголовок, містить низку рефлексій жанрологічного плану. Багатство семантики, жанрова багатоаспектність, експліцитна настанова на характер виконання закономірно пробує розмаїті тематичні очікування.

Висновки. Жанрова палітра поетичного доробку представників літературного угруповання «Бу-Ба-Бу» досить строката. Це засвідчують жанрові найменування заголовків та підзаголовків поетичних творів. Вони слугують формою первинного ознайомлення, є предметом авторського осмислення, своєрідним ключем порозуміння письменника з читачем, створюють особливий стан жанрового очікування, а відтак пробуджують читацькі зацікавлення. Поетична практика митців демонструє розширення жанрового арсеналу, який охоплює не тільки літературно-мистецькі явища різних епох минулого, а й зразки авангардної поезії, літератури постмодернізму, суміжних видів мистецтв сучасної доби, поєднання їх в одне ціле у межах однієї поезії. Таке зчеплення жанрів привертає увагу до багатогранності, багатошаровості твору, закладені в них автором, спонукає до нешаблонного прочитання. Жанровий синтез є свідченням змін у системі категорій нової поетики, вільної від дотримання жанрових канонів та фокусування на комунікативних можливостях жанру – його розпізнанню та сприйнятті тексту за його посередництвом. Природа жанрових зацікавлень поетів «Бу-Ба-Бу» бачиться не в хронологічній віддаленості, її подоланні, а в естетичній якості мистецьких явищ XVI–XVIII століть, авангардної техніки, що були спробою пояснити новий стан світу і нове світовідчуття, бурхливу історію сьогодення. За первинним ознайомленням із поетичними творами з назв жанровизначальних заголовків і підзаголовків та подальшим прочитанням текстів проглядається невловна грань переходу від стилізованих форм галасливої мистецької еkleктики, словесної гри та художнього експериментаторства до індивідуальних рис кожного з учасників угруповання «Бу-Ба-Бу».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрухович Ю. Диявол ховається в сирі : вибрані спроби 1999–2005 років. Київ : Критика, 2006. 320 с.
2. Андрухович Ю. Екзотичні птахи і рослини з додатком «Індія» : колекція віршів. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. 108 с.
3. Андрухович Ю. Інший формат / упоряд. Т. Прохасько. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2003. 60 с.
4. Білоцерківець Н. Бу-Ба-Бу та ін. : український літературний неоавангард : портрет одного року. Слово і час. 1991. № 1. С. 42–52.
5. Бовсунівська Т. Основи теорії літературних жанрів : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 519 с.
6. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2005. 263 с.
7. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX століття. Львів: Науково-видавниче товариство «Академічний експрес», 1999. 276 с.
8. Желтоногова Т. В. Заголовок як компонент структури українського поетичного тексту: дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Кіровоград, 2004. 216 с.
9. Ірванець О. Любіть!.. : вірші з трьох книг і з-поза них. Київ : Критика, 2003. 112 с.
10. Клим'юк Юрій. Лірика Івана Франка як система жанрів. Чернівці: Рута, 2006. 406 с.
11. Кодак М. П. Поетика як система : літературно-критичний. нарис. 2-ге вид., допов. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2010. 176 с.
12. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. Львів : ПАІС, 2005. 368 с.
13. Мойсієнко А. Заголовок як конструктивний елемент сонетного тексту. Мова: класичне – модерне – постмодерне. 2021. № 7. С. 22–34. URL: <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2021.7.22-34>
14. Моренець В. Поетичний авангард : його природа й сучасні виміри. Стилєві тенденції української літератури XX століття. Київ : Фоліант, 2004. С. 13–62.
15. Неборак В. Літаюча голова. Вірші. Київ : Молодь, 1990. 80 с.
16. Неборак В. Літаюча голова. Вибрані вірші. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. 288 с.
17. Павлишин М. Канон та іконостас : літературно-критичні статті. Київ : Час, 1997. 447 с.
18. Рубан А. Заголовок як складова та структурний компонент поетичних творів Т. Г. Шевченка: загальна характеристика, специфіка. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». 2024. № 94. С. 13–18. URL: <https://doi.org/10.26565/2227-1864-2024-94-02>
19. Скорина Людмила. Поетика заголовку віршотворів Михайла Драй-Хмари. Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». 2009. Вип. 167. С. 27–33.
20. Філоненко Н. Особливості урбаністичного хронотопу в поезіях літургування «Бу-Ба-Бу». Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія : Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. Бердянськ : БДПУ, 2010. Вип. XXIII. Ч. 2. С. 401–408.
21. Філоненко Н. Синтез масового й елітарного в поетичних творах групи «Бу-Ба-Бу» (На матеріалі збірки «Бу-Ба-Бу : Т.в.о./.../ри»). Актуальні проблеми слов'янської філології: міжвуз. зб. наук. ст. Ніжин : ТОВ Вид-во «Аспект-Поліграф», 2007. Вип. XIV : лінгвістика і літературознавство. С. 137–143.
22. Філоненко Н. М. Група «Бу-Ба-Бу» як явище українського літературного процесу кінця XX ст. : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2007. 20 с.
23. Хомеча Н. Діалог епох : українське бароко і постмодернізм («Екзотичні птахи і рослини» Ю. Андруховича). Слово і час. 2003. № 11. С. 59–64.
24. Хомеча Н. Від блазенади до «посткарнавального безглуздя» : ліричний суб'єкт у поезії Юрія Андруховича. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2018. Вип. 67. Ч. 2. С. 256–268.
25. Чамата Н. Заголовок у поезії Шевченка. Радянське літературознавство. 1987. № 7. С. 40–53.
26. Чамата Н. Текстологія і поетика Шевченкових заголовків. Питання текстології Т. Г. Шевченка : зб. наук. праць. Київ: Наук. думка, 1990. С. 168–192.
27. Челецька Мар'яна. Номеносфера поезії Івана Франка (поетика заголовків, присвят, епіграфів). Львів: Львівське відділення Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 2007. 304 с.
28. Черниш Г. «...Семенко, брате, я теж кудлатий нароби́м дива у світа хаті». Прапор. 1990. № 7. С. 22–26.
29. Черниш Г. «А рима дверима – гуп...». Слово і час. 1990. № 3. С. 12–14.
30. Юлдашева Л. П. Заголовки сучасних художніх творів: структура, семантика, прагматика: монографія. Київ: Видавництво Київського міжнародного університету, 2019. 225 с.
31. Derrida J., Attridge D. (ed.). Acts of Literature, New York: Routledge, 1992. 456 p.